600. štev. V Ljubljani, ponedeljek dne 25. avgusta 1913. Leto II.

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v pondeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravništvu mesečno K 1·20, z dostavljanjem na dom K 1·50; s pošto celoletno K 20·—, polletno K 10·—, četrtletno K 5·—, mesečno K 1·70. — Za inozemstvo celoletno K 30·—. — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: petit vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju popust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Kmet in duhovščina.

Le vkup, le vkup uboga gmajna. Zadnje nedelje so tako grmeli kaplani in fajmoštri, ki so vabili kmete naše na katoliški shod. Svoj čas — pred stoletji — je s tem klicem vrli Matija Gubec, ki ni bil ne kaplan, ne fajmošter, navduševal kmete za boj zoper preobjestno gospodo. No, takrat ni bilo nikjer nobenega duhovnika na spregled, ki bi se bil resno potegnil za ubogega kmeta. Ja, takrat je igral grajščak še veliko vlogo, kaj pa mislite, če bi se jim g. fajmošter zamerili. »Le moli in potrpi, vsaj te na onem svetu čakajo nebesa«. Tako je troštal duhovnik dopoludne kmeta v cerkvi, popoludne je šel pa tarokirat h gospodi na grad. In ko je država polagoma skušala graščakom vzeti popolno oblast nad kmetom, **je visoka duhovščina bila tista, ki se je novim postavam najbolj upirala.** Ko se je pa kmet s pomočjo **meščanskih zastopnikov** sramotnega jarma osvobodil in ko so duhovniki videli, kako moč ima glasovnica v rokah kmeta, začeli so se naenkrat hliniti največje prijatelje kmetov. Seveda samo do gotove meje, dokler namreč ni bisaga prišla v nevarnost. Bera je še edini ostanek srednjeveške služnosti kmetove, a je duhovščina neče odpraviti, dasi kmet silno trpi pod tem bremenom. Res je marsikaterikrat prostovoljna, a mi vsi vemo, od kod ta prostovoljnost. Kmet se boji zamere, boji se, da bi gospod »slučajno« prepozno ne prišli z zadnjo popotnico, pa da vse najbolje od svojih pridelkov.

S. L. S., rešiteljica kmeta! Tako vpijejo duhovniki. Pet let pa že deluje ta »dična« S. L. S. in kmet se danes bolj izseljuje kakor se je kdaj. Milijoni deželnega denarja so šli v zrak, ne pozna se pa — razun par novih ali popravljenih cest — prav nič. Povsod vtika deželni odbor svoj nos notri in če kdo bere bombastične njegove okrožnice ali pa poročila glede izboljšanja poljedelstva, živinoreje itd., vzkliknil bo: saperlot, to so pa velikopotezne akcije za našega kmeta! Če pa se ozremo na efekt, vidimo, da vse skupaj ni vredno počenega groša.

Pač, en pozitiven vspeh imajo vendar te akcije. Navadno se ob vsakem takem blisku in grmenju rodi kakšna mastna služba pri dež. odboru. Ali se kreira mesto kakšnega veščaka, nadzornika ali pa referenta. In to je bil menda že prvotni namen cele »velikopotezne« akcije. Zavoljo lepšega se tu pa tam postavi kak vzoren svinjak ali hlev seveda — iz previdnosti samo odločnemu somišljeniku.

Edino, kar so klerikalci dosegli, je, da je kmet meščanu pošteno podražil svoje pridelke. Vkljub tem večjim dohodkom pa se nič ne pozna, da bi se kmečka posestva na Kranjskem kaj razdolžila. Nasprotno, hipotekarna posojila rastejo in kmet ne more nikamor naprej. Na prstih ene roke bi sešteli lahko zares trdne kmete.

Prokleto slabi prijatelji so torej, ki se danes kmetu kot taki vsiljujejo. Naj naš kmet vendar enkrat vpraša svoje zapeljivce: Kje pa ste bili takrat, ko je graščak jermena iz nas rezal? Tista duhovščina, ki se danes tako prilizuje kmetu, je leta 1573. na trgu sv. Marka v Zagrebu z graščaki vred hladnokrvno gledala, kako so kmeta Gubca golega posadili na razbeljen prestol in mu dali razbeljeno krono na glavo. O kje so bili takrat škofje, da bi preprečili tako grozovito nekrščansko maščevanje krščanskih grofov in baronov! Nihče ni z mazincem genil. Danes, ko so prišli grajščaki ob ves kredit, ko jih nihče še ne povoha, o danes je pa kmet dober duhovnikom.

Ponosen kmet, ki kaj nase drži, se bo torej lepo zahvalil, da bi stal za štajažo ljudem, ki so mu vse kaj drugega, kakor njegovi prijatelji.

Koritarji.

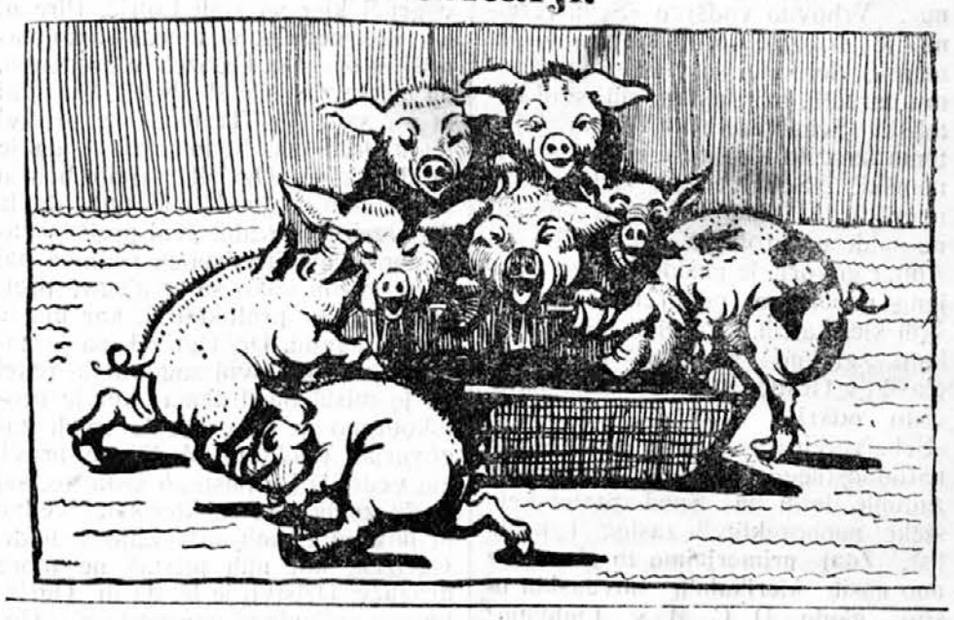

Vsprejemne priprave.

PISMO IZ BELGRADA.

Belgrad, 7. (20.) avg. 1913.

Slavoloki.

Že skoraj štirinajst dni je na glavnih ulicah, koder bo korakala zmagonosna srbska vojska, ki se vrača ovenčana s slavo iz dveh vojn, živahno gibanje delavcev.

Najprej so inženirji — po predhodnih načrtih — merili prostore, kjer bodo stali triumfalni slavoloki, nato so se začeli dovažati vitki in dolgi hlodi, na drogeh, na katerih so napete tramvajske električne žice, razobešali so zastave, katere plapolajo raz vseh vzvišenejših točk tako, da se dozdeva človeku kakor bi bile vse glavne ulice zavite v rdeče-modro-belo barve.

Največji slavolok bo pred vojnim ministrstvom, potem na križišču knez Miloševe in kral Milanove ulice, na knez Mihajlovi ulici bodeta dva in pred vhodom na Kalemegdan zopet eden. Vsakih petnajst korakov pa bodo zopet manjši slavoloki z napisi mest, katere je srbska vojska zavzela.

Vse bo ovito z zelenjem in cvetlicami, pripravljajo se rakete in umetalni ogenj.

Na Kalemegdanu in po glavnih ulicah so napeljane precej na gosto razvrščene mnogobarvne električne žarnice.

Na sredi glavnega trga (terazije) se dviga na velikem drogu velika z zlatom prebarvana srbska krona, po oknih trgovin pa so razstavljene slike kralja Petra, prestolonaslednika Aleksandra, Pašić in vojvode Putnika, ki so okrašene s trakovi v narodnih barvah.

Ker je vsled pretlakovanja tlak v kralj Milanovi ulici razkopan, so provizorično zakrili z deskami jame, vse drugo pa, kar bi imelo ovirati pohod tisočerim bojevnikom za Srbstvo, pa odstranjajo.

Na terazijі se vrše poslednja dela okrog vodometa, ki bo v bodoče krasota terazije.

Na sredi okroglega ribnika se dvigajo iz vode vodne rastline in istotako ob robu, iz osrednje točke zelenja pa se bo dvigal v ozračje visok curek vode, ki bo padal v tisočerih kapljicah zopet nazaj v ribnik.

Na vsaki strani vodometa se nahajajo lepo ograjeni vrtički, kjer cveto vsakovrstne in umetniško razsajene cvetlice.

Ob straneh glavnih ulic pa se košatijo mlade lipe, katerih zelenje se odraža v prekrasni harmoniji od plapolajočih zastav.

Diven pogled.

In vse to pripravlja Belgrad zmagovalcem, ki so preživeli težke in krvave boje proti Turkom in proti nahujskanim »sobratom« Bolgarom.

Oni pa, ki so padli za domovino na bojnem polju, pa bo zvesti in po svobodi hrepeneči plemeniti narod srbski ohranil večno v spominu, kakor je ohranil že nad stoletja blag spomin tudi ostalim herojem Srbstva, ki so pripravljali srbski narod na današnje gigantske borbe za biti ali nebiti.

Vdovam, sirotam, bratom, sestram in starišem pa naj bo v tolažbo prijetna zavest, da so tudi oni prispevali z življenjem svojih za veličino domovine, za siromašne pa bodo usmiljena in patriotična srca in mošnja vedno odprta potom pravične in demokratične državne uprave.

Razpored svečanosti.

Da se čim najboljі vtisne v srca vsega srbskega prebivalstva in se navduši mladina za nove in velike boje, ki čakajo Srbijo tudi v bodočnosti, bo ves vsprejem vojske sijajen in slavnosten in vsa šolska mladina bo delala vojski špalir ter se tako navžila onega tradicionalnega špecielno-srbskega, tvorbenega in požrtvovalnega sposobnega duha za velika dela Srbstva v bodočnosti, ki obeta biti nova etapa v vedno se razvijajočem narodu.

Oni, katerim bodo velike in sijajne svečanosti trn v peti, so že odpotovali iz Srbije, med njimi tudi avstro-ogrski poslanik g. Ugron, ki je odšel na Dunaj danes popoldne na — lečenje.

Prestolonaslednik je dospel danes popoldne v Belgrad s posebnim vlakom in sicer pa v strogem inkognitu.

Prvi dan

v nedeljo 11. (24.) avgusta.

I. del.

Vsprejem

1. Vhod Nj. Vis. prestolonaslednika Aleksandra na čelu svoje armade v prestolnico ob 7. uri dop. Prihod naznanja enaindvajset topovskih strelov raz trdnjavskih zidov.

2. Pred slavolokom v Šumadijski ulici pozdravlja z dobrodošlico Nj. Vis. Prestoloaslednika in armado:

a) predsednik (župan) Belgrada na čelu občinskih odbornikov v imenu prestolnice,

b) predsednik Narodne skupštine (parlamenta) v imenu zbornice.

3. Vojska koraka nato po ulicah Nemanjina, Karadžordžeja in Bogojavski na Kalemegdanu, kjer se razpostavi na določenih prostorih.

Odkrivanje spomenika na Kalemegdanu.

1. Prihod Nj. Velič. kralja pred spomenik Karadžordža (Črnega Jurija, prednika sedanjega srbskega kralja.) Prihod naznani enaindvajset topovskih strelov, a vojska napravi časten špalir.

2. Blagoslavljanje vode in slovesna zahvalna bogoslužba pod milim nebom ob 9. uri dopoldne.

3. Odkritje spomenika objavlja 101 topovski strel in zvonovi vseh belgrajskih cerkva. Godba intonira kraljevo himno in vsa pevska društva prepevajo.

4. Nj. Velič. kralj položi venec na spomenik.

5. Govor ministra prosvete in bogočastja.

6. Vojni minister izroči spomenik v imenu srbske armade v zaščito belgrajski občini.

7. Predsednik vsprejema spomenik v imenu občine.

8. Polaganje vencev na spomenik.

9. Odhod Nj. Velič. kralja med streljanjem topov.

10. Iz Kalemegdana, v istem razporedu, odkoraka vojska s prestolonaslednikom po ulicah knez Mihajla in kralj Milanovo.

11. Pred dvorom armada defilira Nj. Velič. kralju.

II. del.

Popoldne in zvečer.

1. Ob 5. uri svečana seja obč. odbora.

2 Predstave v »Narodnem Pozorištu« samo za vojake.

3. Ob sedmi uri zvečer prirede Belgrajčani razsvetljavo in bakljado po mestu in pozdravijo Nj. Velič. kralja. Pozdravni govor bo imel trgovec g. Todor Mihajlović.

4. Ob 8. uri zvečer narodna veselica na Kalemegdanu in na Vračaru pri starem spomeniku Karadžordžeja.

5. Ob deveti uri umetalni ogenj na topčiderskem hribu.

Drugi dan.

Pondeljek 12. avgusta.

1. Opoldne obed in pogostitev vojske na Banjici (na vojaškem vežbališču) na račun mesta v prisotnosti občinskega odbora.

2. Zvečer ob 9. uri v hotel »Bristolu« se vrši banket, katerega priredi občina na čast oficirjem.

*

Tem slavnostim bo prisostvovala ogromna množica občinstva od vseh strani in tudi iz Avstrije bi jih mnogo dospelo v Belgrad, toda ogrske oblasti so prepovedale prehod v Srbijo baje radi — kolere.

Narodna skupština,

je odložena do 25. t. m. po starem koledarju.

O slavnostih pa bom še podrobneje poročal, nakar opozarjam cenjene čitatelje »Dneva«.

Mars.

LISTEK

PAVEL BERTNE:

Otrok ljubezni.

(Dalje.)

Kakor hitro je dospel v Pariz, se je napotil k svojemu prijatelju Arsenu Pasturetu; študirala sta istočasno, Florestan konservatorij, Arsen pravo, in se videla tudi pozneje še tu in tam, tako, da sta se smatrala za stara prijatelja. Arsen, ki je bil zelo lehkomiseln, se je pripravil s svojimi neštetimi grehi ob lepo bodočnost; namesto odvetnik, je bil zdaj eden tistih zakotnih pisačev, ki jih ne gledajo nikjer preveč prijazno.

Florestan si je rekel na tihem:

»Arsen Pasturé mi da dober svet . . . in plačati ga ne bo potreba.«

Arsen Pasturé je imel dolge zalizce popraste barve, enake, redke lase, mozolčasto polt, obrvi osmojene po dimu neštetih cigaret, tenak, rdeč nos in na njem očala, ki so se majala zdaj sem, zdaj tja.

»Glej, glej, prijatelj Roajané!« je vzkliknil, videč vstopiti starega režiserja. »Kateri dobri veter te je prignal? . . .«

»Ali imaš trenotek časa zame?«

»Kako ne bi — za prijatelja!« je vzkliknil Arsen patetično, pokazal gostu fotelj in mu ponudil cigareto.

»Hvala, ne pušim . . . saj veš, da pevci ne smemo.«

»Ah, res, vedno pozabim. Za kaj gre zdaj pravzaprav?«

»Za majhen svet bi te prosil.«

»Pravdaš se? To ni prav. Če dobiš še toliko pravd, izgubljaš kljub temu. Povem ti to, ker si star tovariš in ker je razgovor brezplačen. Govori zdaj.«

»Zaradi pravde ne prihajam, in tudi zaradi sebe ne . . .«

In Florestan mu je razpovedal na drobno vso Martino povest.

Arsen Pasturé ga je poslušal, ne da bi rekel besedico.

Ko je bil Florestan pri kraju, mu je dejal:

»Če bi bil ti tak bogataš, bi ti rekel, da pojdi naprej, in bi te odiral za tvoj denar. Toda Pasturé ne izkazuje svojim prijateljem tako slabih uslug. Da veš, prijatelj: tvoja reč, oziroma tvoje varovanke, stoji na preklicano šibkih nogah . . .«

»Ali misliš zares? . . .«

»Tako slaba, da ti svetujem: kar obriši se.«

»Torej res ni nobenega pomočka,« je vzkliknil stari režiser obupno, »ako se je akt izgubil . . . ako je bil uničen po nesreči, ki je nihče ni mogel slutiti niti zabraniti . . .«

»O, pač je sredstvo, in zakon ga celo izrečno navaja.«

Vzel je s svoje pisalne mize majhno, zamazano izdajo zakonika.

»Vidiš, paragraf 45: Ako se izgube matične knjige ali zapadejo uničenju kake druge nezgode, se lahko izpriča dejstvo po drugih dokazih ali po pričah . . in tako dalje . . .«

»No, vidiš!«

»A to je ravno, da midva nimava takih papirjev, dokazov in prič.«

»Kako da ne! Takoj ti pokažem pisma!«

Čital mu je pismo, ki ga je poslal Gilbert v tisti noči 4. julija iz Parnija:

»Storjeno je. Mala ima očeta pred zakonom, kakor ga ima pred Bogom, ki ve edini, kako zelo vaju ljubim. Vračam se iz Bisjere z olajšanim srcem. Kar sem storil, mi mora biti v srečo . . .«

»In še tole« je dejal Florestan ter prečital pismo, ki ga je bil napisal Gilbert dne 5. avgusta v naglici, morda na kolenih, preden je odšel iz Brumata . . .

»Ljubljena Marta. Par besed, v naglici, preden ostavimo taborišče. Kam pojdemo? Kdaj ti bom mogel poslati spet kako vest o sebi? Kdo ve? . . . Pravijo, da nas bodo poslali proti Biču. Moje srce je pri tebi in pri najinem otroku, pri vaju dveh, ki sta vsa moja ljubezen in bosta vsa moja radost. Do skorajšnjega svidenja — in potem, upam, nobene ločitve več. Gilbert.«

Arsen Pasturé je zmignil neverno z rameni.

»Ne klativa neumnosti, stari moj. To so reči, ki jih lahko pišeš vsaki punici, da jo potolažiš, ali pa — da jo potegneš za nos.«

»Oh, Arsen! Kako si moreš misiti kaj takšnega!«

»Isto delam, kar dela sodnik: dvomim o vsem.«

Zasopel je in puhnil oblak dima.

»Kaj pa še! Mlad mož, plemenitaš, kakor praviš, zelo bogat, praviš, tudi, se zaljubi v preprosto dekle, nkakšno pastirico . . .«

»Oh, Arsen, v prelestno, obožavanja vredno dete . . .«

»To si mislim, stari navdušenež. Drugače se ne bi bil zaljubil. Toda na koncu koncev je gospodična Lemetrova vendarle hči gozdnega čuvaja . . . to ni nič višjega, kakor hči policaja ali žandarja . . . Beži, beži, Florestan, minil je čas, ko so vlastelini snubili svoje podanice . . .«

Zasmejal se je:

»Tvoja gozdarica pred oltarjem z gospodom grofom . . . Ne, ne, stari, to se dogaja samo še po romanih!«

Toda Florestan ni bil voljan, pritrditi Arsenovemu norčevanju:

»Ali . . . priznati moreš vendar, njegov korak — tisti nočni pojezd.«

»To dokazuje, da se mu je zelo hotelo videti svojo ljubico, potolažiti jo in ji dati denarja. Ne dokazue pa, da bi se bil oglasil na županstvu.«

»Kaže pa vendar, da je verjetno.«

»Oh, verjetnosti! Ta roba tehta prekleto malo pred sodiščem!«

»Kaj bi bilo torej potrebno, da se najde dokaz . . . boljši od očetovih pisem?«

»Treba bi bilo pričevanja nekoga, ki je bil navzoč, ko je grof priznal svojo hčer, ali vsaj tistega, ki je vpisal to priznanje; zdi se mi močno, da se je izvršila vsa stvar med očetom in županom . . . Hehe, stara sablja, nič ne bo!« je dodal, smejoč se na vse grlo.

Florestan pa je rekel trdovratno:

»In ker je župan mrtev — kaj sledi?«

»Ker je župan mrtev, bi bilo treba najti na primer koga, ki bi mu bil rekel oče pozitivno; Ta in ta dan, na tem in tem županstvu, v takšnih in takšnih okolnostih, sem priznal svojega otroka . . . Potem bi se dalo govoriti — stopiti pred njegovo rodbino in ji ponuditi mir ali zapreti z vojno. Seveda, grofje bi se kisali, a človek bi jim moral stopiti na prste.«

»Ne,« je rekel Florestan trdno. »Poznam Marto; ona se ni zmožna zateči k temu sredstvu . . .«

»Pa nima prav, stari. Življenje je življenje. In če hočeš, da ti povem svojo končno sodbo — v tem stanju je zadeva brezupna. Ako je rodbina mehkosrčna, ne rečem da je s pismi, ki jih imaš, ne bi bilo mogoče pripraviti, ne k priznanju otrokovih pravic — tako neumni ne bodo! — pač pa k temu, da se ga usmilijo s kakim darilom ali poskrbe zanj v manjšem obsegu. Tako je, stari.

Onevni pregled.

Našemu političnemu nasprotniku v prenudarek. Ko je dne 15. t. m. na večeru »Schulvereina« v Pobrežu govoril velikovški župnik Almer za to bojno organizacijo in proti Slovencem, je prišla »Straža« s »krepkim odgovorom«. V koliko je ta »krepki odgovor« našel pozornost čitajoče javnosti, objavimo na drugem mestu, dasi je to morda manj zanimivo. Zanimalo bo naše bralce, kakšno stališče da zavzemajo nemški **klerikalni** listi v splošnem, v glavnem pa graški, napram »Schulvereinu«. Vrhovno vodstvo »Schulvereina« je izrazito proti klerikalno in nemški klerikalci so v istini proti temu naredili, ozir. ustanovili, svoj katoliški »Schulverein«. Vendar, kljub temu izrazito klerikalnemu društvu, nemški »Schulverein« od svojih nemških klerikalnih rojakov nikdar ne najde nasprotstva. Ko je 15. t. m. Almer govoril, je našlo njegovo izvajanje **popolnega** odobrenja pri nemških klerikalcih. Rečemo popolnega, kajti glavno nemško - klerikalno glasilo v Gradcu »Grazer Volksblatt« čisto odkrito priznava, da si je »Schulverein« na polju »nemškega narodnostnega dela prav posebno v zadnjih letih na Spod. Štajerskem stekel neoporekljivih zaslug. Tako ta list. **Zdaj primerjajmo to pisarijo z ono naših klerikalnih slovenskih listov glede D. C. M. v Ljubljani!** Smo Slovenci mal narod, a še to, kar smo se tekom časa priučili, nam kradejo lastni rojaki, povečini možje, ki bi morali za dobrobit sloven. naroda skrbeti v prvi vrsti — **slovenski duhovniki!** Ali ni to sramotno in izdajalsko **na lastni krvi?!** — Naši klerikalci še niso bili nikdar toliko objektivni, da bi bili priznali D. C. M. to, kar ji gre: **da je glavna opora našega naroda, naš up in naša bodočnost...** Tako neumevanje naših življenskih interesov, je res najskrajnejše, a za nasl Slovence tudi skrajno — značilno. Klerikalcev **mi** pač sami ne bomo spreobrnili, vplivati pa moramo na naše ljudi, vplivati toliko časa, dokler sami ne povzdignejo mogočno svojega glasu in povedo onim, ki ščujejo proti C. M. D., da tega ne trpe. Zato baš ni treba ravno mnogo truda, saj imamo pred seboj vsikdar — **nemški vzgled...**

Iz Rumunije smo prejeli, od našega dopisnika zopet vrsto razglednic, ki so izpostavljene v naši izložbi. Te razglednice imajo to posebnost, da imajo zadaj nekake kupone, ki so ob enem srečke. Te razglenice s kuponom izdajajo razna dobrodelna društva, kuponi se shranijo in na nje se lahko zadenejo razni dobitki; n. pr. prstani, ure, orodje, oprava, ob enem srečke. Te razglednice s kupošljejo po pošti in tako lahko ob enem z razglednico pošlje vsak svojemu prijatelju tudi — narodno srečko. To se nam zdi prav primerna narodna naprava in naš dopisnik nasvetuje, naj bi se n. pr. tudi pri nas za šolsko družbo uredila taka javna narodna loterija, da bi se ob enem z razglednicami pošiljale tudi srečke. Na takih razglednicah bi bilo seveda treba porabiti narodne motive, kakor je to videti na rumunskih razglednicah. — Ob enem nam piše dopisnik, kako ga je v tujini bolelo, ko je čital, da hočejo klerikalci odpraviti slovensko trobojnico. Pravi, da bi bilo za klerikalce dobro, da bi se šli v Rumunijo učit — narodne zavesti.

Dohodki srbske državne železnice znašajo — na podlagi pravkar izvršene bilance za leto 1912. 15.041.434.72 dinarjev, proti v letu 1911. doseženih 14.270.899.28 dinarjev, tedaj je v l. 1912. za 770.535.44 dinarjev več dohodkov kot v letu 1911., kljub izvanrednemu vojnemu stanju, ko je bil ves promet ustavljen — odnosno omejen — skoraj cele štiri mesece. Vojaški transporti so stali državo okroglo pol milijona dinarjev. **Mars.**

Pirc — Golija pred sodiščem. Kakor je že bralcem »Dneva« znano, so se na javnem shodu na Muhaberju godile nepostavnosti. Ako je Golija kaj važnega povedal, je dr. Lotrič dal takoj zapisati po navzočemu časnikarju Pircu. To je pa Golija tako pogrelo, da je z zaničljivim pogledom, malomarno gesto proti Pircu in v razžaljivem tonu rekel: **»Was hat denn dieser Kerl hier zu tun?«** Navzoči so takoj mislili, da bo Pirc reagiral na te besede, kar se pa ni zgodilo, nego je mirno naprej bilježil. Vendar Golija ni mogel še nadalje prikrivati svojo jezo na Pirca in ga je kmalu potem pustil po orožnikih brez vsakega povoda odstraniti in pri istem tudi rabil jednako žaljivko. Pirc, seveda ni mogel postopanje Golija preboleti in je sodnijsko postopal proti Goliju potom svojega zastopnika dr. Slanca. Pri obravnavi je Pirca zastopal dr. Slančev koncipijent dr. Trampuš, Golija, pa ni bilo k razpravi, zagovarjal ga je **govornik na Jarčevem shodu na Muhaberju dr. Ogrizek iz dr. Žitkove pisarne.** Poravnave med strankami se ni moglo doseči, ker je dr. Ogrizek na Pirčevo izjavo, da ni proti poravnavi, isto odklonil, češ »mi nismo krivi«. Dr. Ogrizkovo neumno zagovarjanje je tlačilo Golija še bolj v kazen. Priznal je, da je Golija rabil iste besede, pa niso bile naperjene proti Pircu, temveč proti nekemu mu osebno neznanemu 15—16letnemu pobu. Pod prisego se je zaslišala priča g. Ana Drganc, ki je izpovedala ravno tako, kot je zgoraj opisano, le na vprašanja sodnika je izjavila, da v gruči kjer so stali Lotrič, Pirc ni bilo nobenega poba, ampak samo starejši možje. Dr. Ogrizek je predlagal, da naj se zaslišijo službujoči orožniki in on sam. Dr. Trampuš se protivi temu predlogu. Sodnik izjavi, da je predlog g. dr. Ogrizka nepotreben in se odkloni. Zanimivo je tudi, da je dr. Ogrizek pozabil svoj prejšnji zagovor in prosil gospoda sodnika naj mu razjasni kako se je njegov prejšnji zagovor protokoliral, kar mu je sodnik ugodil. Dr. Ogrizek pa je začel popravljati svoj zagovor in rekel da je mislil on drugače, kot je protokolirano in kakor se je sploh zagovarjal. (Doktor! Misliti se pravi, nič vedeti!) Pa pustimo sedaj to, saj je že znano, da se klerikalci vedno in povsod blamirajo! Zato tudi dr. Ogrizek, kot njih pristaš ne more drugače. Dejstvo je le, da dr. Ogrizku vse zvijanje ni pomagalo nič, Golija je bil obsojen na 30 K globe ali v slučaju neizterljivosti na 3 dni zapora. Dr. Ogrizek je prijavil ničnostno pritožbo proti tej razsodbi! Če mu bo to kaj pomagalo, je seveda drugo vprašanje.

Še ena tožba proti Goliju. Iz Novega mesta. Kakor slišimo bo po Pirčevi aferi z Golijem sledila še ena slična tožba. Kakor znano se je Golija tisto nesrečno nedeljo, ko je Jarc kar na dveh shodih doživel polomijo, na večernem shodu v rokodelskem domu spravil nad župana Rozmana. Golija je proti novomeškemu županu takrat res tako postopal, kakor da bi imel res katerega tistih pobov pred seboj, na katere se je dr. Ogrizek pri razpravi Pirc-Golija zagovarial. Zdaj bo tudi novomeški župan g. Rozman vložil proti Goliju tožbo.

Razpis učiteljskih služb. Na slovenski deški osemrazrednici v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 9. avgusta 1913, št. 5140, začasno popolniti mesto definitivnega moškega učitelja extra statum z zakonitimi prejemki. Prosilci za to službo naj pravilno opremljene prošnje vlože najkasneje do 5. septembra 1913 pri c. kr. mestnem šolskem svetu v Ljubljani. Zakasnelih ali pomanjkljivih prošenj pri oddaji službe ne bodo vpoštevali. — Na trirazrednici v Št. Vidu pri Vipavi je razpisano učno mesto v stalno nameščenje. Prošnje c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Postojni do 13. septembra 1913.

»Domače ognjišče« prinaša v skupni številki za mesec julij in avgust to-le zanimivo vsebino: Kamila Theimer: »Vzgoja k nravnosti«. — Jak. Dimnik: »Staršem šolske mladjne ob novem šolskem letu.« — Jak. Dimnik: »Duševna vzgoja«. — Domači zdravnik: »Korist in škoda dolgega spanja«. »Ali je jetika ozdravljiva?« — Jak. Dimnik: Narodne pravljice in pripovedke: 14. Krimski mož in Ižiški povodni mož. 15. Krimski mož in grofica Hudournica. 16. Gorenjski povodni mož. 17. Tesar in povodni mož. — »Drobtinice« prinašajo več zanimivih notic iz vzoje in družinskega življenja. Vobče je vsa vsebina zelo zanimiva in poučna; zato »Domače ognjišče« staršem in vzgojevalcem slovenske mladine prav toplo priporočamo. Celoletna naročnina je samo 2 K 50 v. Naroča se v »Učiteljski tiskarni«.

Ruski pisatelj Maksim Gorkij je sklenil se preseliti iz Ginevre v Lugan. Te dni ga je povabil neki bogat Amerikanec, naj gre z njim v Kalifornijo. Gorkij pa je povabilo zavrnil.

Rimske starine. Blizu grada Zugmantel pri Wiesbadnu so naleteli pri kopanju na rimske starine. Našli so zidove kakih 26 hiš, zidanih deloma s kamenjem, deloma z lesom. Našli so tudi žitnico ter razna druga poslopja in orodja.

Velika železniška nesreča. Kakor se iz Rima poroča, je skočil dne 21. t. m. brzovlak, ki vozi med Rimom in Neaplom v bližini Neapla s tira. Dve osebi sta mrtvi, deset oseb je ranjenih. O tej železniški nezgodi se še poroča: Stroj, poštni voz in voz za prtljago so se prevrnili. Del prvega osebnega voza je razbit, dva železniška uslužbenca in en potnik so mrtvi. Med ponesrečenimi so zgolj domačini. Osem kilometrov pred Neaplom je skočil prvi stroj s tira, ko je bil vlak v polnem teku, drugi stroj se je prevrgel in poštni voz je trčil z vso silo ob stroj. Vozovi za poštnim vozom so skočili s tira. Izpod razvalin drugega stroja in poštnega voza so potegnili trupla strojevodje, kurjača in vlakovodje. Dva poštna uradnika imata tako težke poškodbe, da ju ne bo mogoče rešiti. Od ostalih ranjencev je umrl eden na potu v bolnišnico Ob dveh popoldne je bila proga zopet prosta.

Neurje na Ogrskem. Kakor prihajajo iz Gyule na Ogrskem poročila, je dne 20. t. m. razsajala nad občino Vesztö strašna nevihta. Na železnici je vihar na nekem ovinku prevrnil šest železniških vozov. Šestnajst oseb je poškodovanih, med njimi dve težko.

Moti se, kdor misli, da je vse eno, kakšen kavni pridatek pridevamo kavi, kajti od kakovosti kavnega pridatka je v veliki meri odvisna dobrota kave. Najboljša je le tista kava, kateri je pridejan najboljši kavni pridatek, to je — po soglasni sodbi vseh naših gospodinj — Kolinska kavna primes. Ta kavni pridatek daje kavi izvrsten okus, prijeten vonj in lepo barvo, zato se je povsod že splošno priljubil in ga že vse naše gospodinje najraje kupujejo. Da je edino pristno domače blago te vrste, e pa itak že vsakemu znano. — Pazite pri nakupovanju na varstveno znamko »Sokol«, ker je le v ovitkih s to znamko izvrstna domača Kolinska kavna primes!

Družba sv. Cirila in Metoda ima letos svojo veliko skupščino dne 8. septembra v Domžalah. Na skupščini predloži vodstvo, oziroma odbor javno poročilo o delovanju in obsežen računski zaključek za preteklo leto. Predloži se pa tudi že nekaj let sem proračun za prihodnje leto. Na zborovanju se stavijo razna vprašanja, razni predlogi in želje. Volijo se tudi novi odborniki. Ciril Metodova družba je za nas Slovence, več kot za Nemce »Schulverein« in za Italijane »Lega nazionale« Naša skupščina je velike važnosti, ter je ni preziratl. Pričakujemo, da odpošlejo vse podružnice svoje zastopnike na zborovanje v Domžale. Želeti je tudi, da člani in prijatelji družbe in sploh Slovenci, ki se zanimajo za probujo, napredek in narodno obrambo slovenskega naroda, se udeleže kar v največjem številu zborovanja dne 8. septembra v Dolžalah.

Nesreča. Dne 20. t. m. je ponesrečil Jakob Mikolič, delavec v grajskem peskolomu v Soteski na Dolenjskem. Prišel je v strmem klancu pod voz, naložen s peskom. Težko ranjenega so prepeljali v kandijsko bolnišnico.

Obesila se je. 37letna Frančiška Dragman, posestnika žena iz Polhovce 11, je dne 19. t. m. poslala svojega moža in starejšega sina pod kozolec deteljo nakladat. Doma se je igralo še petero otrok. Starejšo Micko je poslala po vodo. Ta je odšla. Ko pa je prišla s škafom na glavi domov, je klicala mater, da ji pomaga. Mati se ni odzvala. Otrok je vrgel škaf raz glave in iskal mater. Čez nekaj časa jo je našla na podstrešju obešeno. Preden je doklicala očeta in starejšega brata, je bila mati že mrtva. Mati se je baje obesila vsled hipne zmedenosti. Njena 70letna mati si je pred sedmimi leti na enak način končala svoje življenje.

Požar. Dne 19. t. m. ob tričetrt na 10. dopoldne je pričelo goreti v Zasipu pri Bledu št. 59. V kratkem sta bila vpepeljena hiša in hlev posestnika Jožefa Primožiča. Škode ima gospodar 5000 K, zavarovan je bil za 6000 K. Na lice mesta prihitevša domača požarna bramba je omejila ogenj na omejena dva objekta. Kako je nastal ogenj, se ne ve. Doma so bili sami otroci, starši so šli po delu od doma.

Nesreča pri streljanju iz topičev. Na Koroški Beli se je fantom, ki so streljali zaradi domačega žegnanja, po neprevidnosti vžgal smodnik. Dva fanta sta precej opečena in so ju prepeljali v tovarniško bolniščnico. Zraven bodo imeli še vsi neprijetnosti z oblastmi.

Trgovke z človeškim mesom. Dne 2. t. m. so se pripeljale iz Aleksandrije tri ženske v starosti od 40 do 50 let v Trst, od koder so se odpeljale 9. t. m. v Celovec. Ena teh žensk ima javno hišo v Kahiri. Ni izključeno, da so prišle te ženske v našo deželo in bližnjo Kranjsko na lov. Vsled tega pozor!

Nesreča pri ribarenju. Dne 19. t. m. je šel veterinarec Jožef Lax iz Savodja na Koroškem z dr. Pupovacem ribe lovit. Kar naenkrat je dr. Pupovac pogrešil svojega tovariša. Lax je namreč padel čez neko dva metra široko skalo v vodo, kjer je utonil.

Umor in samomor. Kakor se iz Lvova poroča, je ustrelil dne 22. t. m. v osobnem vlaku Samobor-Lvov učitelj Paslavski učiteljico Tuhovic in potem še sam sebe. Vzrok umora in samomora je, ker učiteljica ni marala za Paslavskega.

Šest ustreljenih na ruski meji. Iz Lublina se javlja, da je ruska mejna straža na ruski meji pri Chotinu ustrelila dne 23. t. m. šest ruskih državljanov, ki so hoteli brez potnega lista prestopiti v Galicijo. Trije so bili na mestu mrtvi, trije pa so utonili, ko so hoteli preplavati na gališko stran.

Nesreča v rudniku. V jami nekega zlatega rudnika blizo Bangalore v Prednji Indiji, ki je last misorske družbe je telebnilo dvigalo v globočino. Petnajst oseb je baje mrtvih; med njimi je šest Italijanov, ostali so pa domačini.

Atentat v Novem Jorku. »New York Herald« poroča iz Novega Jorka, da so našli dne 23. t. m. pod oknom kabineta v City Hall, v katerem dela župan Gaynor, pet dinamitnih patron, ki bi bile zadostovale, da se požene vsa mestna hiša v zrak. Kakor kaže, ni bil atentat namenjen županu. Najbrže so napadalci hoteli oropati blagajne v Citi Hallu.

Nova princezinja. V mestu Los Angeles ameriške države Kalifornije se je vršila poroka princa Stanislava Sulkowskega in Marije Lujize Freedove, hčerke tamošnjega velikega milijonarja. Čeprav so se skraja pripravljale velikanske ženitovanjske slavnosti, vendar se je vršila svatba zelo tiho. V zadnjem času se je namreč pojavila v mestu Dunajčanka, gospa Melcherjeva, ki je bila po svojem poklicu perica in ki je proglasila, da ima več pravice do mladega kneza nego Freedova in da se bo borila zanj z zobmi in nohti. Takoj si je vzela odvetnika, ki si je celo — v »zemlji svobode« je vse mogoče — pridobil sodni odlok za aretacijo princa vsled kršenja zakonske zvestobe. V tem trenotku pa je bila poroka že končana in evropski princ je hitro nastopil s svojo dolarsko princezinjo ženitovanjsko potovanje in je prepustil gospo Melcherjevo svojemu tastu, naj se kar on pobota z njo. Milijonar ji je ponudil 10.000 dolarjev, katere pa je hrabra žena zavrnila, ker — hoče 50.000.

Nočna trafika. Na Dunaju je dovolilo okrajno finančno ravnateljstvo nekemu prodajalcu »dunajskih klobasic«, ki prodaja te klobasice nočnim potnikom na glavnih cestah, da sme od sedaj naprej prodajati tudi smodke in cigarete. Svoje blago mora kupovati v najbližji trafiki, ne dobi nikakih procentov, sme prodajati šele tedaj, ko so vse druge trafike zaprte in lahko zahteva za blago nekaj več, približno toliko, kakor natakarji in natakarice v gostilnah.

Gospod guverner. V državi Novi Jork v Ameriki imajo navihanega guvernerja. Imenuje se Sulzer. Odpustili so ga, ker se mu je dokazalo, da se da podkupiti. Ampak gospod Sulzer ni odstopil. Ko ga je novoimenovani guverner Glyn pozval, naj izroči v njegove roke svoj urad, je odgovoril Sulzer: »Ne priznam vas za uradujočega guvernerja. Ta guverner sem jaz.« Ostal je tudi v vladni palači, kjer je dal celo spremeniti vse ključavnice, od katerih ključe ima edinole on sam. Nekaj čudovitega je, da stoji občinstvo večinoma na Sulzerjevi strani. Mnogi bogati občani so mu ponudili velikanska denarna sredstva, samo da bi se mogel braniti. Osrednji uradi sedaj ne vedo, kaj naj napravijo s tem čudovitim guvernerjem.

Usoda Japonca. Iz San Franciska se poroča: Lastnik velike izvozne firme Japonec Jotuman je v navalu blaznosti umoril svojo rodbino: ženo in troje sinov, na kar je izvršil sam na sebi harakiri — razparal si je trebuh. V poslednjem času je imel blazne predstave, da ga Rusi zasledujejo. Bojeval se je proti njim pri Port Arthurju, kjer je dosegel čast desetnika. Nato je dobil kot časten naroden dar 25.000 kron, s katerimi je ustanovil svojo trgovino.

Najnovejše norčije mode. Slavna pariška umetnica gospodična Polairova je začela nositi v nosu majhen zlat obroč, čisto po šegi divjakov. Ker dobi v Parizu vsaka modna norčija najbolj prijazno in pripravno mesto, ni izključeno, da bodo v najkrajšem času začele nositi vse Parižanke v nosu zlate obročke.

Ljubljana.

Katoliški kongres. Sprevod. Včeraj so napolnili Ljubljano klerikalni gostje. V soboto od 3. ure naprej so bili sprejemi — zvečer je bilo celo mesto oživljeno. Vse je bilo dobre volje. Vreme je kazalo zelo ugodno. Ob 8. zjutraj so se zbirale klerikalne vrste in se začele pomikati po Resljevi cesti. Klerikalci so spravili v uniforme in narodne noše vse, kar je klerikalnega — in so spravili skupaj lep sprevod. Žal, da ni ostalo potem nič ljudi na ulici, ki bi sprevod pozdravljali — zato je šel sprevod mirno naprej — brez pozdravov. Sprevod se je začel s 6 jezdeci potem so sledile skupine. Duhovnikov je bilo seveda največ. Čukov je bilo 1638, Čehov je bilo 150, Hrvatov 40. Češki t. zv. orli so bili po večini bogoslovci in kaplani. Največjo pozornost so budile narodne noše. Te so bile res lepe. Dekleta v avbah in pečah so bile prav lepe. Ta skupina je bila najbolj pozdravljena. Kolikor ni bilo marinaric — so bile prav fletna naša slov. dekleta. Treba je povedati, da je bilo v sprevodu mnogo slovenskega — brez klerikalnega prepričanja. Kadar bodo slovenska dekleta tako stopala po ulicah za slov. narodno misel, bo slov. narod lahko ponosen na svoje mladenke. Marinarice in čuki niso budili nikake pozornosti. V sprevodu je bilo več godb, ki so oživljali sprevod. Gledalcev na ulici je bilo malo. Kar je bilo slovenskega je bilo lepo — in to so vsi priznali. Ceremonija na Kongresnem trgu se je izvršila v redu. Ob 12. so se množice razšle.

— **Dva sprevoda.** Včeraj sta šla po ljubljanskih ulicah dva sporeda. Dopoldne so šle množice proslavljat **narodne pogrebce,** popoldne pa so narodni pogrebci proslavili spomin moža, ki je sam rešil iz groba več Slovencev, nego vsi klerikalni voditelji.

— **Črne zastave — prepovedane.** Včeraj so stranke raznih hiš po Ljubljani izobesile kot časten čin velikemu narodnemu dobrotniku † Babiču črne zastave. Poroča se nam, da to ni bilo všeč klerikalcem, ki so takoj posredovali pri drž. policiji, da je zastave prepovedala in zagrozila hišnim posestnikom, da zastave s silo iztrga in posestnika kaznuje, če jih sami ne odpravijo. Ta odredba polic. ravnateljstva je famozen čin ki kaže nedoslednost. Na Narodnem domu že dva dni visi črna zastava in ji nihče ni oporekal medtem ko se drugim strankam krati njih drž. svoboda. Pristranost policije pa tudi izpričuje naziranje državnega pravdništva, ki ni konfisciralo našega poziva, da se v čast narodnemu mecenu Babiču izobesi na dan pogreba na narodnih hišah črne zastave. Torej drž. pravdništvo, ki sicer ni nam naklonjeno, ni videlo v tem nič protipostavnega. To ravnanje drž. policije je vse graje vredno.

— **Nova modrost državne policije.** Državna policija je izdala prehodne listke s katerimi ima lastnik pravico prehoda skozi policijske zapade (kordone). Te izkaznice je izročila uredništvom in opravičenim osebam, a nato izdala ukaz policiji da je prehod s temi izkaznicami dovoljen le skozi Wolfovo ulico. To je vsekakor površnost c. kr. pl. ravnateljsta, da strankam te odredbe ne pojasni, ali pa izda izkaznice s salninim besedilom točnosti in resnici.

— **Res, krasna je naša skrb za ubogega deželana!** V soboto opolnoči sem šel mimo frančiškansk cerkve. In kaj vidim. Na golem, mrzlem kamenu so ležali ljudje, ki so od bogve kod prišli na katoliški shod. Noč je bila precej hladna in vendar se ni nihče zmenil za te uboge ljudi, dasiravno je šlo tamtod vse polno »višjih ljudi« in duhovnikov, ki so zapuščali »Unionsko klet«. Ljudje so moralj prezebati, med tem, ko so se njegovi dušni pastirji valjali v mehkih pernicah. — Res, gospoda, kraso znate oskrbeti za one, ki jih imate za molzno kravo. Vsa čast vam!

— **Za kaj so Nemci porabili katoliški shod?** Vsi znaki kažejo, da so včeraj pustili Nemci raznašati »Domačina« obenem z vladnim listom »Laibacher Zeitung«. »Domačina« je bilo po vseh gostilnah dosti. Nemci upajo, da pade njih prokleto seme na rodovitna tla. Oni pač poznajo svoje zaveznike — klerikalce.

— **Velik pritisk od zgoraj je vlada** te dni. Tako n. pr. je bil sobotni »Slov. Narod« konfisciran, z Dunaja je prišlo povelje na gimnazije, da morajo razobesiti zastave — celo »Glasbena Matica«, ki nima s kat. shodom nič skupnega, je morala razobesiti zastavo, če ni hotela zgubiti drž. podpore. To v pojasnilo.

— **Gospodu c. kr. policijskemu Ober-kontrolors-Inspektorju v Ljubljani v album.** Ker je njegovo postopanje proti stražam prekosilo že vse meje, torej evo vam pravila, katera mogoče vam kakor gospodu Kontrolls-Inspektorju niso znana: 1 Ako delate nočne kontrole s. kolesom, ni vam treba drveti tako hitro mimo stražnika da temu kar sape zaprete. 2. Ako vam on salutira blagovolite tudi vi roko na kapo položiti »drej tempo« in mu odzdraviti! 3. Besedo Danke (mogoče krvavice) ne pozna stražnik. 4. Vsi uradniki od najmanjšega do najvišjega pozdravlja stražnike, celo gospod grof ni blagovoli vaša malenkost tudi to sto-

riti. 5. Rapporti, zavoljo rokavic je prišlo v Ljubljani že čisto iz mode. 6. Ako stražnik ne sme roke v žepu imeti vam, »als oberkontrolorju« tudi ni treba. 7. Od prvega avgusta pa do danes bi lahko že spoznali kot Ober-Kontrollor vseh Inspektorjev in stražnikov vse po imenu, in ne vam pisati, kakor bi bile straže motorni kolesi. 8. Ako enega kontrolirate, čakajte kakor predpis veleva 20 minut na stojišču in potem je vaša sveta dolžnost, da greste kot Ober-Revident stražnika iskati, ne pa da bi stražnik vas iskal ali pa mogoč stal zur Verführung die ganze liebe Note! 9. Ljubljana ni Trst zima se bliža in to vam ni še znano, ker ste z božjo pomočjo v Ljubljano rajžali! 10. V Ljubljani zapade sneg 2 metra visoko in eraričen bicikelj vas ne bode mogel peljati! 11. Ker vam vse straže javne policije želijo še mnogo let živeti po penziji, vam bodejo drage volje kupili za zimo sanke,kot božično darilce. 13. Boltatu Pepe iz Loga bode pa vam za furmana, ker je njemu že cesta znana kam pelje take kakor ste vi — namreč v vročo Afriko. — 13. Prihodnjič en (roman) iz vašega življenja, ako se ne bodete poboljšali v 3. dejanjih. Prizor Trst-Ljubljana. Dormi, buono signore Kosar!

— **Včerajšnja manifestacija sokolske in narodne misli**, je dokazala, da Ljubljana v enem dnevu napravi sprevod — za katerega rabijo klerikalci cele mesece.

— **Salezijanska godba** ni igrala včeraj pri pogrebu Fr. Babiča, kljub temu da je zapustil Salezijancem 500 K. To je hvaležnost!

— **K pogrebu Fr. Babiča.** Mnogo nar. občinstva se je peljalo v Kranj na pogreb. V Kranju se je vršil pogreb z največjo slovesnostjo.

— **Križ se je podrl.** Ko je včeraj prišlo sokolstvo v Šiško je nastala taka gnječa na cesti, da se ni bilo moči geniti. Neki dečko je lezel na križ, ki je stal ob cesti. Križ se je podrl, ker je bil že čisto trhlen in je pri padcu ranil neko ženo na glavi. Križ se je razletel.

— **Napredna javnost in napredno delo.** Znana stvar je, da je armado naprednih pristašev zanesljiv opor stranki, in da je v obče dobro disciplinirana, le generali so za nič. Vodstvo napredne stranke je zakrivilo zadnjih 15—20 let mnogo grehov: Nedelavnost, neprevidnost, površnost in — pomanjkanje pravega programa so grehi, ki so imeli za posledico, da so danes klerikalci na krmilu, da so Nemci v deželi postali mogočni in ošabni in da so klerikalci vzeli napredni stranki po deželi skoro že vso politično moč iz rok. Ali se bo tudi za naprej pasla taka lenoba in brezbrižnost? Ta-le katoliški shod, ta-le politična komedija, ki jo bodo te dni uganjali klerikalci v Ljubljani, naj naše politikarje malo strezne. Naj se lotijo že enkrat resno dela, če so sploh sposobni za vodstvo. Saj so pred durmi volitve za deželni zbor in ljubljanski občinski svet. Do zdaj so se pri nas v Ljubljani samo roke križem držale. Tako, politično vodstvo in taki generali naj gredo kar v penzijon, če ne mislijo delati!
bi se porabilo za razstavo kož. D..

— **Neki čevljar** je šel v neko trgovino kupit rdeče krede. Dobil je je majhen košček za 3 kr. V drugi trgovini je dobil 3 kose za isti denar. Kdo je meril prav?

— **Zopet en slučaj.** Dne 10. t. m. je pes gostilničarke Lovšin v Gradišču v Ljubljani napadel 10letnega dečka Hermenegilda Subič ter ga vgriznil v levo koleno. Deček je od strahu in bolečine kar zatulil ter stekel domov v Vegovo ulico, št. 6. Na ovadbo polic. stražnika je bil imenovani deček dne 22. t. m. pozvan k c. kr. drž. policiji v svrho zaslišbe. Deček je po naravi zelo bojazljiv in ker ima komaj 10 let, šla je ž njim tudi njegova mati g. Rozalija Subič. Pri zaslišavanju je g. komisar Gersinich na vsak način skušal iz dečka nekako izsiliti priznanje, češ, da je leta psa gotovo kaj »dražil«, česar pa deček ni mogel potrditi in so tudi priče na razpolago. Ko se je navzoča mati uljudno a odločno zavzela za sina, jo je komisar nahrulil: »Vas niti klicali nismo sem — pozvan je bil samo deček; sicer pa je bil ta pes že zdrav. Torej lahko grize ljudi. Imeli smo že več takih slučajev, a to ni naša stvar, ampak stvar magistrata. Umevno je, da je tak nastop užalil dečkovo mater, ki je vdova in ima 6 otrok. Saj je pol ure prej od zdravnika slišala, da vsled tega utegne strah na otroke uplivati še leto pozneje. Sicer pa bi lahko gospod komisar to stvar dal naprej in je popolnoma odveč, da se jezi nad strankami.

— **Dopis iz Most.** Mnogo so že pisali napredni časopisi o klerikalnem županu Jožatu Oražmu, ter so si ga dosedaj samo nekoliko na okrog ogledali. Ogledimo si ga pa danes tudi nekoliko, okrog njegovih obisti. Za časa načelnika Guttmanna, žalostnega spomina, ali bolje bi se reklo, »tirana delavcev« je bil naš Joža (pardon) Pepe skladiščni mojster, na južni železnici. Pepe, Knuoall, neki Taškar ter še par drugih hinavcev to vam je bila družba prve vrste. Ako je kak ubog delavec, ves utrujen in lačen, poslal iskat za 5 kr »ta grenkega«, da je lažje povžil svoj košček trdega kruhka, takoj ga je tekel Pepe denuncirat Guttmannu. Delavec je bil kaznovan prvič 1 K, kar je za takega reveža, ki je zaslužil na dan 80—90 kr. imel ženo in otroke preživljati, precejšen udarec. Toda Pepe ga je potem nalašč opomnil, na to kazen, da je dotični izpregovoril kako besedo, takoj ga je zopet tekel denuncirat. Bila je zopet denarna kazen tu, dotičnega se je pa še potem prestavilo tako, da je imel še veliko več dela, ako se je pa še bolj kaznovalo, mnogi so bili celo odpuščeni iz službe. Bog varuj, ako bi bil pa kdo izpil en četrt 1 vina ali en vrček piva v restavraciji. Takoj so vam bili hudiči vkup! Vse drugače je bilo z Oražmom. Njemu je bilo takorekoč ukazano, ob vsakem času v gostilne zahajati, špionirati za Guttmanna, ter ljudi denuncirati, kateri so bili potem vsak mesec tudi po večkrat kaznovani. Doma so jim pa otroci jokali, ker so morali kruha stradati! Posledice tega so bile pa te, da je vsaki mesec romalo na Dunaj, nekaj stotakov v žepe bogatih judov. Ta denar je bil utrgan od ust ubogih delavcev, kateri so morali za te vinarje delati, dnevno do 9. ali 10. ure zvečer. Pepe se je pa še iz njih norčeval, imel je pa tak nos, da je takoj zavohal, če se je dalo dobiti kje kaki groš ali pa smodko. Takoj vam je bil poleg kolega in je takorekoč kar odrinil, samo da se je polastil, njim namenjene napitnine, vse mu je prišlo prav kakor ciganu. Ravno taka sta bila Knoll in Taškar, ki je zvečer po zadnjih vlakih, večkrat kar popustil službo, ter peljal kakega celibatorja s seboj. Zaslužil je vedno par goldinarjev napitnine. Pepe Oražem je pa tožil Guttmannu vse, uradnike, uslužbence in delavce, kar je dobro znano vsem železničarjem. Plačilo za to sta pa dobila Oražem in Knoll ko sta se poškodovala (menda na laseh) vsak 10 službenih let, (katere jima je Guttmann izposloval), da so jima bila všteta v pokojnino. S tem se je pa oškodoval pokojninski zaklad!!! Guttmann je pa postal s 4. razredi srednjih šol, višji nadzornik in rimski grof! Ako bi imela sedaj ta dva mogočneža Guttmanna in Oražem kaj vesti v sebi, bi vsem tistim revežem, kateri so bili radi njiju oškodovani, morala vso škodo povrniti. Pa ne samo enkratno, ampak stotero!!!

— **»Junaki 13. polka«** ta sijajna amerikanska veseloigra se predvaja danes zadnjikrat v Kino-Idealu, kakor tudi drama »Sužnji zlata«. Jutri drama v barvah »Zadnji pot« v treh delih in veseloigra »Punčice male Hildice v dveh delih«. V petek Psylander v drami »Stara klop«.

— **Zrakoplov — dvoploščnik** je plaval včeraj zvečer nad Ljubljano. Krožil je v krogih in je odletel na sever.

— **Komarjeva nedelja v Šiški** je lepo uspela. Gostilne so bile vse polne. Povsod je vladalo pravo narodno navdušenje.

— **Nogometna tekma: Ilirija I. Ilirija II. 8:2.** Vsled velike narod. manifestacije se je včeraj celo tekma zakasnila in se je vršila za 1. uro kasneje. Prvo moštvo je popravilo svoj zadnji poraz in je doseglo zmago 8:2. Toda to le v številkah. V igri sami se ni videlo posebnega napredka. Morebiti bomo drugič videli kaj boljšega.

— **Kabaret v Tivoli** je v soboto imel okoli 100 obiskovalcev v nedeljo pa je bil poln. Program sam je bil lep in je ugajal. Upamo, da bo kabaret imel vedno več obiskovalcev.

Pogreb Fr. Babiča

Včeraj se je vršil pogreb pok. Fr. Babiča. Takoj po 12. uri so se začele zbirati množice ob dol. mostu.

Ob pol 1. se je začelo zbirati sokolstvo v »Nar. Domu« od kader je odkorakalo h hiši žalosti 320 sokolov 27 jezdecev, 6 zastav.

Na ulicah je bilo vse živo in ko so Ljubljančani zagledali sokolske vrste, so bili kar elektrizirani od navdušenja in »na zdar-klici« so doneli od vseh strani.

»To so naši sokoli!« »Na zdar, Sokoli!« Tako je vzklikalo ljudstvo od veselja in ponosa žarečih lic in »orli«, ki so tavali po mestu, so bili nemi od začudenja, kar sram jih je bilo in — izgubljali so se...

Sprevod.

Ob eni uri popoldan se je začel pomikati sprevod z zemskimi ostanki pok. narodnega dobrotnika Babiča. Pred krsto so korakali sokoli potem voz s številnimi venci, za krsto pa sorodniki, župan dr. Tavčar, zastopniki Cirilmetodove družbe, drugih društev in korporacij in nepregledna množica ljudstva iz vseh družabnih slojev, posebno mnogo pa narodnega ženstva. Ljubljana je hotela izkazati poslednjo čast slovenskemu rodoljubu — in izkazala mu jo je v polni meri, kakor jo je tdi zaslužil.

Počasi se je pomikal ta veličastni sprevod skozi mesto proti Sp. Šiški in šele ob dveh so dospele sokolske čete do občinske hiše, kjer so napravili špalir. Voz se je ustavil in g. dr. Triller se je v lepem govoru poslovil od pokojnika, pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je zapelo »Blagor mu« — in voz se je začel pomikati naprej, sokolstvo in občinstvo se je pa vračalo v Ljubljano.

Triumfalen pohod Sokolstva.

Povratek sokolstva v mesto je bil pravi triumf sokolske misli in narodnega čustvovanja ljubljanskega prebivalstva. Vse ono številno občinstvo v Sp. Šiški je začelo sokolstvo pri njegovem povratku pozdravljati z naravnost nepopisnim navdušenjem, ki se je vedno stopnjevalo in ko je sokolstvo prišlo na Marije Terezije cesto, je bilo vzklikanje tako glasno in splošno, da se ni slišalo niti trobentanje močnega trobentaškega zbora. Ljubljana je pozdravljala slovensko sokolktvo, pozdravljalo ga je tudi mnogo deklet v narodnih nošah, udeleženk katoliškega shoda, pozdravljalo ga je ljudstvo, ki je prišlo na katoliški shod, pozdravljali so ga posebno hrvatski in češki gosti in celo — **bosanski frančiškani** in sicer s stopnjic pred frančiškansko cerkvijo! To je bilo nekaj izrednega. Sokoli so mislili, da so frančiškani v zmoti in so jih opozorili, da niso »orli«, ali bosanski frančiškani, ki so narodni ljudje, so prijazno odgovarjali: »Znamo, znamo!« — in so naprej mahali z robci v pozdrav...

Sokolstvo se je ustavilo pred magistratom, trg je bil natlačeno poln občinstva, ki je s takim nepopisnim navdušenjem pozdravljalo sokole, da se niti klici niso več razlikovali — bil je samo en velik, mogočen klic, klic, ki je prihajal iz globine duš in src, klic triumfa in pesem »Hej Slovani!« je bil dostojen završek te veličastne manifestacije sokolske in slovenske misli v beli Ljubljani — ravno na dan, ko je v njej črna internacionala delala naklepe in načrte, kako podjarmiti prestolico slovenskega naroda.

»Ljubljana je naša!«

Sokolstvo se je razšlo s klicem »Ljubljana je naša!« ki so odmevali po vseh ulicah, duhovniki so debelo gledali, čuki so se poskrili.

Ljubljana je odgovorila, izjavila je jasno, glasno in odkrito, da hoče ostati — slovenska! **N.**

Otvoritev drž. mostu v Mariboru.

V varstvo »nemškega« značaja

Ona mariborska mestna klika, ki vedno kriči in zagotavlja v širni svet, da je Maribor mesto izključno nemškega značaja, je poklicala za vzdrževanje nemškega lica za ta dan ogromno število orožništva. Vrhu tega je doma ostalemu vojaštvu ukazana stroga priprava. — Dasi je bila agitacija za mirno manifestacijo od naše strani slaba, se je mariborsko nemštvo le te tako ustrašilo, da je v svoje varstvo proti onemu Slovenstvu, ki ga baje v Mariboru ni, spravilo na noge vse, kar je bilo dobiti na razpolago bajonetov.

Nemčurska blamaža.

V zadnjem trenotku se je našim »Nemcem« um popolnoma omračil. Preje so trdili, da Slovencev v Mariboru ni, sedaj pa so z neumnimi svojimi »varnostnimi« odredbami pokazali — ravno nasprotno. Vrhu tega sami priznavajo čisto odkrito, da jih je strah, a tudi, da namenoma hočejo zatreti vsako najmanjše manifestiranje Slovencev.

Nemška izzivanja.

Od prvih jutranjih ur, se klati po mestu številna renegatska fakinaža, ki skuša z nemškimi znaki in barvami izzivati slovensko občinstvo. V prvi vrsti se odlikuje par nemčurskih dijakov, kojim se bo ob pričetku šolskega leta poskrbelo za primerni pouk. Na več krajih so ti mlečezobci slovensko govoreče pasante direktno, z besedami i. dr. remplanjem izzivali, vendar niso dosegli svojih namenov.

Vre.

Vse hodi z nekako mrzlično nervoznostjo po ulicah. Drug gre mimo druzega z mrzlim pogledom. Vsak si po svojih močeh prizadeva, izogniti se konfliktu. Drug druzega noče poznati, a vendar pazi eden bolj ko drugi na najmanjše... Slovenci se drže korektno, istotako tudi večina razsodnih Nemcev, le fakinaža išče. V vzduhu je nekak čuden nemir. Slovenci se trudijo na vse kriplje, da obdrže mirno kri. Dosedaj ni bilo nikakega spopada.

Boj za slovensko trobojnico.

V sredo je šel odposlanec S. K. Z. k okr. glavarju pl. Weissu radi slov. zastav. Okr. glavar je zastopniku izjavil, da je prišel od višje politične oblasti nalog, da se sme slov. trobojnice razobesiti, kakor tudi, da so slovenski pozdravi dovoljeni. Prepovedala pa je višja polat. oblast nošenje vseh — tudi nemških — znakov. Tej odredbi nasproti je odločil mariborski mestni svet, da je razobešenje slov. trobojnic prepovedano pod kaznijo 20 ozir. 10 K, ali zaporom od 24 do 48 ur. Mestni svet se opira na eno svojih odločb iz leta 1908, ki kratkomalo prepoveduje za Maribor vsako slovansko barvo. Da pridejo temu v okom, so slov. pslanci v četrtek vložili pri cesar. namestniku grofu Cloryju odločen protest. Tozadevna pogajanja so se vršila v četrtek celo noč. Konečno je prišlo do sporazuma, o katerem pa tu ni možno ničesar natančnejšega zvedeti.

Dekoracija mesta.

Kdor ima gotovo redko srečo, bivati danes v našem mestu ima gotovo redek užitek. Vse mesto je odeto v zastave. Baje jih je nad 1000. V glavnih delih mesta smo našteli črez 300 frankfurtaric in celih 54 zastav v državnih — črnožoltih — barvah. 10 do 30 korakov od glavnega kolodvora Juž. železnice je vse v črno-rudeče-žoltih barvah. Le Juž. železnica kaže nekako ostentativno neutralnost, kar je gotovo izreden pojav. Vse ostalo mesto pa je tako, kot bi pričakovalo, ne zastopnika vladarja Avstrije, pač pa kakšnega pruskega princa.

Nemškutarska trikolora tako silno nadvladuje vse ostale barve, da se vsi gosti tujci zgražajo. Neka večja družba, ki prišla iz juga, je vprašala policaja, koga se pričakuje. Na odgovor, da nadvojvodo Friderika, je dejala neka dama te družbe: »Tako še pri nas na Dunaju ni prevladovala nemška trobojnica, ko so se prišli poklonit cesarju nemški knezi o priliki njegovega jubileja.«

Na »Scherbaumhofu«, največji hiši v Tegetthoffovi cesti, ste razobešeni dve zastavi: belo-zelena deželna in frankfurtarica. O državni zastavi ni duha ne sluha.

Briskiranje Slovencev.

Državna oblast je dala razdeljevanje vabil v roke mestni občini. Ta je prodajala vstopnice po 3 K komad, seveda — le Nemcem. Slovencem se je kratkomalo reklo: Nimamo več.

Vsi nemški oficielni in neoficielni zastopniki po Slov. Štajerju so dobili posetnice za svečanost. Le reprezentante mariborskih Slovencev se ni vabilo, kakor tudi ne slovenskih poslancev.

Kot revanžo je dala namestnija nemčurjem razdelitev vabil. Ker je občinsko predstojništvo pri tem namenoma briskiralo vse Slovence, pride vsa današnja afera na debato v državnem zboru. Baje bo preskrbljeno par plemenitim gg. da dobe zaključene — nosove.

Prihod nadvojvode.

Točno ob drugi uri in šest minut se je pripeljal v Maribor nadvojvoda Friderih.

Nadvojvoda Friderik se je pripeljal ob 2.6 min. popoldne s koroškim brzovlakom Južne železnice v posebnem vozu.

Sprejem nadvojvode.

Ves glavni kolodvor je bil ob prihodu nadvojvode bogato okinčan. Ob prihodu vlaka je zaigrala godba 26. domobr. pešpolka cesarsko himno, a postavljena častna stotnija istega polka časten pozdrav.

Nadvojvodo Friderika je sprejel na peronu glav. kolodvora Juž. železnice poveljnik tukajšnje garnizije Gm. Brudermann, župan dr. Smiedđerer in ostali gg. Komiteja, ki so bili v glavnem zaposleni pri ustvaritvi mostu.

Po običajnem sprejemu na kolodvoru se je odpeljal nadvojvoda Friderik v avtomobilu ces. namestnika grofa Claryja ob 3. uri popoldan na Glavni trg k otvoritvi, koder ga je pozdravil knezoškof dr. Napotnik.

Nadvojvodo so ob njegovem prihodu pozdravili na Glavnem trgu v imenu mesta župan dr. Smiđerer, ter v imenu polit. oblasti okr. glavar pl. Weiss.

Blagoslavljanje mostu.

Po nagovorih in odgovorih nadvojvode Friderika, župana, glavarja, cesarskega namestnika itd. je blagoslovil knezoškof dr. Napotnik novi državni most. Vrvica, ki je služila kot pregrada, je padla, godba zaigrala in ob navdušenih klicih vsega občinstva, je kot prvi prekoračil most nadvojvoda Friderik, knezoškof, župan, ter ostali gg. spremstva ozir. komiteja za zgradbo mostu.

Nagovori.

Vsig ovorniki ob svečani otvoritvi novega državnega mostu so naglašali velikanski pomen novega prometnega sredstva.

Nadvojvoda Friderik je izražal željo, da bi bil novi državni most ona vez, ki naj bi v bodoče spajala v medsebojno korist oba naroda. Želel je, da bi bil novi most nov pripomoček blagostanja ljudstvu.

Našim Nemcem niti pri otvoritvi ni dala miru nacionalna žilica. Morali so se pokazati, da so še tu.

Po pohodu preko mostu je nagovoril nadvojvoda Friderik razne gg. iz družbe, drugimi tudi župana dr. Schmiedererja, velikega Nemca dr. Orosla i. dr.

Po končanih ceremonijah, se je napotil nadvojvoda v hotel »Mohr«.

Slovenska udeležba.

Udeležba Slovencev pri sprejemu nadvojvode Friderika na kolodvoru, kakor tudi pozneje pri svečani otvoritvi novega mostu, je bila zelo velika.

V neskončno jezo naših nemčurjev, je pozdravilo nadvojvodo ob njegovem prihodu v mesto nebroj gromovitih »živijo«.klicev. Nadvojvojvoda se je prijazno smehljaje nagnil k množici ter odzdravljal slovenski množici.

Kljub temu, da so nemškonacijonalni listi, zlasti pa Marburgerca javno grozili z denunciranjem onih, ki bi se zbrali kot Slovenci na odloččenih prostorih, je bila udeležba Slovencev zelo velika, kar je očividno na »Nemce« zelo razburljivo uplivalo. Tudi od naše strani se je pazilo na nemške — špijone, da se jim v slučaju potrebe brez pardona vrne milo za drago.

Glavni trg.

Glavni trg je bil od 1. popoldne zaprt in vstop dovoljen le proti vstopnici, ozir. legitimaciji. Krog in krog je stražila vsa mestna policija ter orožniki. Na trgu samem je bila stotnija vojaštva 26. pešpolka, domobranskega, požarna bramba ter veteranska društva. Tik pri mostu je bil postavljen takozvani cesarski šotor, v katerem je bil med običajnimi ceremonijami do otvoritve nadvojvoda Friderik ter ostale odličnejše osebe.

Zakaj toliko strahu?

Sedaj se je šele zvedelo, čemu vse te kolosalne varnostne odredbe: občin. svet je baje zvedel, da pride iz Celja, Ljubljane, Trsta itd. 500 — Sokolov.

Prve razglednice.

Prve razglednice o svečani otvoritvi bodo slovenske. Dobi se jih že danes, 24. t. m. pri trgovcu W. Weixlu v Mariboru.

Trst.

Trst Tržačanom!

Trst, 22. avgusta 1913.

Trieste ai Triestini!

Tako je naglašal tržaški dnevnik »Il Piccolo« za časa občinskih volitev; ne samo »Piccolo«, ampak tudi laško nacijonalna kamora; ta pa še celo pozivlala je ljudstvo, t. j. tržaško prebivalstvo, potom zidnih lepakov.

Ni dolgo, le poldrugi mesec, odkar je bil izvoljen v popolnem občinski zastop. V občinskem zastopu so zastopane tri stranke, katerih v večini je italijanstvo — nacijonalno; skorajda, obveljalo je, njihovo geslo »Trieste ai Triestini«.

Ni dolgo — naglašamo drugič — odkar je tukajšnji italijansko - nacijonalni dnevnik »Il Piccolo« pozivljal, vabil in na vse mogoče načine vplival na tržaško prebivalstvo, naj odda slednji svoj glas na dan volitve laško liberalni stranki.

Le da bi se mu izpolnila njegova želja, ali — v mestnem svetu zastopana je tudi nar. napr. slovenska in še druga stranka.

S tem korakom, da bili so izvoljeni slovenski kandidatje, gotovo da »Piccolu ni nič kaj po volji.

Slovenski volilci zavedali so se, in oddali so vsak svoj glas za slovenske kandidate, katerih izvolitev je impozantnega pomena. S tem so pokazali, da se zavedajo svoje dolžnosti; njihova števila, so od zadnjih volitev do letošnjih, se pomnožila; kar znači najveličastneiši izid

No, povrnimo se k našemu biebe tavcu z Goldonijevega trga; ta imel je mnogo brusiti svoj jezik, ob času volitve vabil je ljudstvo s svojimi laži - liberalnimi obljubami; pa tudi kamora ni spala, delovala je — z denarjem, kar priča slučaj Pirich.

No vseeno, napram vsem sredstvom od kamoraške strani naš izid bil je sijajen. Do prihodnjih volitev pa **»Cli vivra, verra«.** Sicer je italijan**se nadaljevala, ko bi ne bila drž. obvolitev** sklenila izbrisati iz volilnega imenika do 400 slovenskih volilcev, s tem, da bi bili odpuščeni v vsih občinskih tvornicah in celo hujskala je in vplivala pri delodajalcih italijan. narodnosti; ali — **urezala se je, in prav v zadnjem času.**

Importacija regnikolov bi gotovo se nadaljevala, ko bi ne državna oblast segla vmes, že zadnji čas.

»Trieste ai Triestini, e lavoro — ai regnicoli. (Trst Tržačanom in, delo — regnicolom, ta je nje program.

C. kr. državna oblast je storila v zadnjem en korak velepomemben.

Izdala je ukaz odpustitve vseh inozemcev, tujih državljanov; in zakaj — **ker** avstrijski državljani so brezposelni.

Vsak dan prihajalo je s parnikom nebroj italijanskih podanikov, kateri so dobili službo takoj, in kje — pri **magistratu, ki je njihov protektorat. — Medtem, ko domačemu delavcu** ni preostajalo drugega, nego da meri od jutra do večera tlak tržaških ulic.

Minilo je potrpljenje, ker importacija regnikolov je vedno naraščala, obrnili so se do c. kr. vlade, češ, naj napravi enkrat konec temu škandalu. Dolgo se je vleklo — in domačin čakaj. Povsem znano je, da bilo je, pred časom odpuščenih do **4000 delavcev iz Lloydovega arzenala.**

In kam naj pojdejo ti ubogi trpini, ki morajo obenem služiti cesarju in plačevati davke, ako ne dobe dela; in vzrok njihovi brezposelnosti je **ravno importacijaj Italijanov.**

Konečno korak je storjen od strani tozadevnih krogov.

In »Piccolo«?

»Piccolo« rohni in besni, ter se huduje nad vlado, glede storjenega koraka. Naglaša med drugim: »Družine hoče se udušiti, sestoječe iz oseb rojenih in vzrastlih tu v Trstu; nemogoče je, prepričati nekatere kroge, kateri bi radi videli naše mesto **izčiščeno,** Italijanov kar v največjem številu.«

Tako naglaša »Il Piccolo«, ki protežira italijanske podanike; svojih ljudi pa, katerim je pred kratkim časom klical »Trieste ai triestini« **se ne spomni da — trpijo lakote.**

Tako je! Prašujejo po kruhu, in ponuja se jim kamen

Obenem tudi mi povzdigujemo glas — tudi mi smo tu, tudi mi smo brezposelni, vsled navala italijanskih regnikolov.

Davke plačujemo — kakor naglaša ukaz gospoda namestnika — tudi mi in mi največ, ter iz teh davkov se plačuje — **italijanske podanike-regnikole.**

Mislimo, da bode pač konec, tem komedijam, katere uganja mestni magistrat tržaški, le na škodo avstrijskih državljanov.

Mi tržaški Slovenci smo v Trstu doma.

Ako od sedaj bode veljalo: »Trieste ai triestini, ma auche — lavero«, kličemo: **tudi nam dela.**

Ratarjev.

Resolucije.

Kulturno - šolski program.

21. Kulturno šolski program se izreka za svobodo otroka, t. j. šola omogočuj, da razvije otrok svobodno svoje zmožnosti in sile, ki spe v njem.

a) V to svrho zahtevajo: Pouk se ima vršiti v materinem jeziku; število otrok v posameznih razredih je čimbolje znižati; ustanoviti je pomožne šole za slaboumne, malo nadarjene, telesno pohabljene, telesno in duševno zanemarjene otroke; odstraniti je olajšave šolskega obiska; preprečiti je izrabljanje otrok pri delu; odpraviti je šolnino in takse ter dati otrokom šolske potrebščine zastonj. Vpeljati je splošno institucijo šolskih zdravnikov ter ustanoviti šolske kuhinje.

b) Se izreka za svobodo učitelja, t. j. skrbeti za to, da dobimo kar najpopolnejše vzgojevalce.

V to svrho zahtevajo: Višjo akademično izobrazbo učiteljstva, to je, sedanji zastareli sistem učiteljic se izpremeni v ped. akademijo z moderno znanstveno podlago; pedagoško neodvisnost učiteljstva; neodvisno in svobodno državljanstvo za učiteljstvo; brezskrbno gmotno in gospodarsko stanje učiteljstva.

c) Se izrekajo za svobodo šolske organizacije, t. j. za svobodo staršev, ki pošiljajo otroke v šolo.

Naš narodni nižje - šolski program.

22. Glede na slovensko ljudsko šolstvo izjavljajo sledeče:

a) Število javnih ljudskih šol s slovenskim učnim jezikom je še premajhno, ker pride preveč Slovencev na eno šolo. Slovenske občine naj delujejo na to, da se njih število pomnoži; povsem abnormalno je njih število na Koroškem in v Trstu.

b) Utrakvistične šole so smatrati kot protiustavne, zato je dolžnost države in nje vlade, da jih odpravi.

c) Na mestu zasilnih šol in ekskurend je ustanoviti javne ljudske šole.

č) Razvoj javnih slovenskih ljudskih šol je še premajhen. Na deželi enorazrednico, kakor v mestu trirazrednico — ni smatrati še za popolno in zadostno ljudsko šolo. Slovenske občine naj delujejo na to, da se njih šolstvo povzdigne na kolikor mogoče najvišjo stopnjo kategorij.

d) V krajih, kjer Slovenci vzdržujemo in snujemo svoje zasebno ljudsko šolstvo, je dolžnost države, da nam poskrbi za slovenske javne ljudske šole.

23. Važnosti meščanskega šolstva ni mogoče dovolj preceniti. Slovenci moramo gledati, da osnujemo čimveč meščanskih šol, zlasti tudi mešč. šol trgovskega in obrtnega značaja. V obmejnih krajih kolikor mogoče z žrtvijo posameznih slovenskih občin; na Kranjskem naj pa se izvede § 5. dež. šol. zak. z dne 29. aprila 1873. l. in naj se deluje na izpremembo zakona z dne 19. decembra 1874. v toliko, da iste stroške, ki jih nosi dežela za ljudsko šolstvo, prevzame tudi za meščansko šolstvo.

Strokovno šolstvo.

24. Glede strokovnega šolstva izjavljajo:

a) Slovenci moramo obrtno šolstvo še bolje razširiti kot dosedaj; v ta namen naj se zasnujejo v vsakem obrtnem kraju, kjer le mogoče, obrtne nadaljevalnice — da s tem dobimo čimbolj izobraženo in strokovno izvežbano obrtništvo; tudi v Trstu, kot največjem slovenskem obrtnem in trgovskem mestu, naj država ustanovi slovensko obrtno šolo.

b) Tudi trgovsko šolstvo se ima pomnožiti; v ta namen je snovati trgovsko nadaljevalne šole za vajence vsaj v vseh slovenskih mestih; podržaljenje privatne slov. trg. šole, odnosno ustanovitev trgovske akademije v Trstu je smatrati kot občeslovensko zahtevo.

Obče glede strokovnega šolstva je potreba konstatirati:

a) Da je v današnji industrijalni konkurenci neobhodno potreba čim višje izšolanosti, zato je podpirati vsestransko strokovno šolstvo.

b) Čim višje strokovno izšolanje nam omogočuje dostopnost tudi do vseh višjih mest v uradih, kjer se zahteva strokovno obrtno in trgovsko izšolanost; trgovcem in obrtnikom pa omogočuje dostop do prvih mest na trgovskem in obrtnem trgu.

c) Gojiti je slovenski strokovni jezik; zato je smatrati šolanje v materinščini tudi v obrtnem šolstvu kot pravilo.

(Konec jutri.)

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

DRINOPOLJSKO VPRAŠANJE.

Nikakih pogajanj.

Sofija, 23. avgusta. Carigrajska **poročila, češ, da se vrše glede Drinopolja direktna pogajanja med Turčijo in Bolgarijo, so neresnična. Bolgarska vlada vstraja na stališču, da je vprašanje Drinopolja v londonskem miru definitivno razrešeno in za to ne more biti nobenega povoda za pogajanja.** (Glej naslednje!)

BOLGARIJA SE POGAJA!

Carigrad, 24. avgusta. **Poučeni krogi, ki imajo stike s Porto trdijo, da je bolgarski diplomat ki je včeraj zvečer obiskal velikega vezirja, dobil od svoje vlade instrukcije, da naj prične oficielno s Porto pogajanja. Najbrže bo nadaljeval z zaupnimi pogovori, ki jih je imel že sedaj s Porto potom tretje osebe.**

TURČIJA SI PRIZADEVA.

Carigrad, 24. avgusta. **Minister notranjih zadev in generalisimus Ized paša sta se podala v Drinopolje. Kakor se poroča, hočeta prigovarjati turškim oficirjem, da bi odnehali z nadaljnim prodiranjem preko Marice, in s tem ne omogočili pogajanj z Bolgarijo, ki so se ravno začela.**

RUSIJA SE NE ZANIMA.

Petrograd, 24. avgusta. **V tukajšnjih poučenih krogih se izjavlja, da se je Rusija odpovedala vsaki protiturški akciji, ki bi se tikala Drinopolja. Javno mnenje se od dne do dne manj zanima za Balkan. Le v slučaju turškega prodiranja ali vojne napovedi bi bilo mogoče, da bi se Rusija pod pritiskom javnega mnenja odločila za akcijo proti Turčiji.**

SRBIJA IN BOLGARSKA.

Belgrad, 24. avgusta. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevu«.) **Neresnične so vesti nekih listov, da obstoji med Srbijo, Grško in Turčijo nekak sporazum z ozirom na Tracijo in Drinopolje. Srbija nima nobenega interesa na tem, da bi delala Bolgarski kake neprilike in ravnotako noče podpirati širjenje Turčije v Evropi.**

VESEL DAN.

Dunaj, 24. avgusta. **Jutri obišče grofa Berchtolda macedonska deputacija, ki mu bo predala memorandum.**

VELIKA SLAVNOST.

London, 24. avgusta. **Tu se je danes vršila velika delavska slavnost v spomin Bebla.**

IZ IŠLA.

Išl, 24. avgusta. **Danes je sprejel cesar Fran Jožef italijansko vojaško misijo, ki jo je pri dineju odlikoval z nagovori.**

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Enonadstropna hiša

v Planini pri Rakeku v bližini farne cerkve, z vrtom, njivami in gozdom, v kateri je že dolgo let trgovina, se proda po zelo ugodnih plačilnih pogojih, ali odda tudi v najem. — Pojasnila daje lastnik **A. Kušlan** v Ljubljani, Karlovska cesta štev. 15.

Stanovanja

z dvema sobama, kuhinjo in pritiklinami se oddajajo za novembertermin v Spod. Šiški, Kolodvorska ulica štev. 181.

Prva delavnica
v Ljubljani za popravila
vseh vrst čevljev
Hitra in trpežna izvršitev po nizki ceni. Prešernova ul. 9 na dvorišču.

L. MIKUSCH
Ljubljana, Mestni trg 15
priporoča svojo veliko izber
dežnikov in solnčnikov
Popravila se izvršujejo točno in solidno.

✝

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša nadvse ljubljena mamica, stara mati, gospa

Marija Breceljnik

rojena Tratnik

danes zvečer ob 11. uri, previdena s tolažili sv. vere, v starosti 68 let po dolgi, mučni bolezni mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne rajnice bo v ponedeljek 25. avgusta ob 5. popoldne iz hiše žalosti Spod. Šiška 75, kjer se truplo blagoslovi in na to prepelje na pokopališče v Dravlje in tam položi v rodbinsko rakev.

Posmrtne maše se bodo brale v Spod. Šiški.

Bodi rajnici ohranjen prijazen spomin.

Spod. Šiška, 23. avgusta 1913.

Brez vsakega posebnega naznanila.

✝

Naznanjamo v svojem in v imenu vseh ostalih sorodnikov vsem prijateljem in znancem pretužno vest o smrti našega iskreno ljubljenega očeta, strica in brata, gospoda

Ivana Zettel

nekdanjega poštarja na Bledu in učitelja v pokoju,

ki je danes dne 24. avgusta, ob 6. uri zjutraj po težkem trpljenju, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v 82. letu starosti, blaženo zaspal v Gospodu.

Zemski ostanki dragega pokojnega se bodo v torek, dne 26. t. m. ob četrt na 8. zjutraj blagoslovili in nato položili k zadnjemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v tuk. župni cerkvi.

Škofja Loka, dne 24. avgusta 1913.

Ana Repar roj. Zettel, Marija Zettel, hčere.

Dr. Ravnihar

vljudno naznanja, da je preselil svoje pisarniške prostore

na Miklošičevo cesto štev. 26

(Sodna ulica štev. 9., Bahovčeva hiša, pred justično palačo).

Zastonj dobi panama slamnik

kdor kupi pri meni blaga v vrednosti čez K 40·—. Imam priznano ogromno zalogo **kostumov, paletojev, kril** in **bluz** za dame in deklice, **oblek, površnikov** in **klobukov** za gospode in dečke, kakor tudi **dežnih plaščev** in **pelerin**

po izvanredno nizkih cenah.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

KRI, MOČ, ŽIVCE, SPANJE DA SLADNI ČAJ. Cvetoča zunanjost, zdravje, 50% prihranka na denarju v gospodinjstvu, tudi na mleku, sladkorju dosežejo, dobe vsi ki ne pijejo druzega za zajutrk, južino kakor dr. pl. Trnkóczy-ja sladni čaj, znamko **Sladin.** Dojenčki, ki se jih vzredi s sladinom, zmešanim z nekaj mleka in sladkorja, se občuduje. Ta vzreja stane polovico tega kakor druga otroška redilna sredstva. Bolezen in umrljivost ponehuje. Sladni čaj ni sladna kava, ki zgubi pri praženju na redilni vrednosti. Pohvalna ponovna naročila prihajajo dan na dan izdeljatelju: **Lekarna Trnkóczy v Ljubljani,** ki je dal vzrediti s sladnim čajem svojih osem zdravih otrok. Po pošti najmanj 5 zavojev po ¼ kg 4 K franko. Zavoj 5 kg po 15 zavojev 10 K franko. ¼ kg zavoji po 60 vin. povsod, tudi pri trgovcih. Glavna zaloga na Dunaju v lekarnah Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse 100, Radetzkyplatz 4, Josefstätterstrasse 25; v Gradecu: Sackstrasse 4.

Del. glavnica: 8,000.000 K. **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 1,000.000.

Stritarjeva ulica štev. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4¾%